

Meg vagyunk váltva?

Az emberek jelentős része valójában nem tud mit kezdeni a megváltással. Valljuk be, még sokan a valóságosnak mondottak közül sem. Ha mégis gondolnak valamire, nagyon valószínűen valami fölfoghatatlan misztikus jócselekedetre, szelíd, elnéző isteni gesztusra, aminek az a lényege, hogy soha, semmiképpen nem érdemelhető ki, és semmilyen néven nevezhető magyarázata nincs. Valamiféle isteni meg gondolat-lanság vagy következetlenség tétova következménye. Néhányak előtt háborúban elfogott hadifoglyok jelennek meg hasonlatként, elmosódott és kellően misztifikált vízióban, vagy – kicsit *korszerűbben* – terrortámadásból való szabadulásként kap értelmet a megváltás. Persze a kérdés az, hogy mi köze ennek a valós, emberi élethez, még inkább a számunkra felfoghatatlan isteni léthez.

Sokan megelégednek azzal, hogy különböző szertartások által részsedjenek valamiféle jámbor szertartásban, és burkoltan ezzel *szolgálják meg* saját megváltásukat. Teszik ezt annak ellenére, hogy nem is értik, vagy talán nem is rémítették meg őket elég hathatósan a ránk leselkedő pokol árnyékával, amelyet a jóságos Isten szeretetében készítget azoknak, vagy azoknak *is*, akiket önmagukért, teljesítményükért, érdemeikért nem tud szeretni, mert azok talán nincsenek is – ha egyáltalán lehetőségek.

A gondolkodó ember számára ez akkor sem válik egyszerűvé, hogy ne mondjuk, értelmessé, ha netán bármilyen hitnek vagy hitágazatnak részét, vagy egyenesen alapját képezi. *Gustave Le Bon*, a szociálpszichológia jeles francia képviselője nyomán kérdezhetjük mi is: „*Vajon Európa népei közel kétezer év óta nem tartották-e megdönthetetlen igazságnak azt a vallásos tételt, amely szerint Isten haragja csak véres áldozattal szelídíthető meg és fordítható meg, hasonlóan a megvetett Moloch-áldozatokhoz? Évszázadokon keresztül nem vették észre annak bosszantó értelmetlenségét és tarthatatlanságát, hogy egy isten a saját fián álljon szörnyű bosszút egyik teremtmé-*

nyének engedetlensége miatt?” (A tömegek pszichológiája / A nézetek változásának határa)

Mindenekelőtt meg kell vizsgálnunk, hogy mit keresünk mi az isteni világban, és megfordítva, az isteni világ miképpen kapcsolódhat az emberihez.

Kezdetben még, a teológiai, dogmatikai felépítmény létrejötte előtt – vélhetően az eredeti jézusi gondolatvilág szerint –, a Názáretihez tartozás csupán egy sajátos gondolkodásmód- és életmódváltozással egybekapcsolódott vallási árnyalatként létezett, és nem követelt magának tudományos megalapozást. Enyhe túlzással úgy is mondhatnánk, hogy a tudomány és a jézusi tanítás kellően udvarias távolságban

élte a maga életét. Pálnál és a negyedik evangélium szerzőjénél már megjelenik a kettő összebékítésének halvány igénye, de a kinyilatkoztatás isteni felsőbbrendűsége elég volt ahhoz, hogy a probléma ne tudjon igazán kibontakozni. Évszázadokkal később, Aquinói Tamással indult el az a folyamat, amely össze akarta kapcsolni a teológiát az arisztotelészi filozófiával. Ennek folyamán bizonyos *fel nem tehető* kérdések kapcsán megfogalmazódott a teológia feljebbvalóságának fogalma. Sajnálatos módon ez éppen a legfontosabb kérdésekben azzal vált egyenlővé, hogy a teológia automatikusan felülírta a filozófiát, különösképpen az ontológiát. A termé-

szetfeletti ismeretek birtokosa(i)ként az egyház(ak) jogot formált(ak) arra, hogy a kezdetek félelmetes és végtelen távoli Istenével átugrasszák az ontológiai határokat, és a legtermészetesebb módon, teljes mértékben emberszabásúvá változtassák azt, amit a transzcendens világról tudni véltek. Általa olyan boldogító isteni ismeretek birtokába jutottak, mint a haragvó, vérig sértett, egyben azonban megbocsátó, elméletileg mindent elfelejtő Isten, aki kívánságaink szerint alkalmazkodik vágyainkhoz, elvárásainkhoz. Bár a mindent felejtés csupán ideig tartó, hiszen a végítélet nem marad el!

A filozófia azonban nagy alázattal és tisztelettel szeretné felhívni a figyelmet arra az apró igazságra, hogy a véges és végtelen, a tökéletlen és tökéletes, az

A megbocsátás

1. A megbocsátás néha hosszú folyamat.
2. A megbocsátásnak nem feltétele a vallomás.
3. A megbocsátáshoz nem szükséges, hogy egyformán értelmezzük a múltat.
4. A megbocsátás azt jelenti, hogy lemondunk a bosszúhoz való jogunkról.
5. A megbocsátás nem azonos a felejtéssel.
6. A megbocsátás azt jelenti, hogy nem emlegetjük fel unos-untalan a minket ért igazságtalanságokat.
7. A megbocsátás nem jelenti azt, hogy el kell fogadnunk a másik ember viselkedését.
8. A megbocsátást döntés előzi meg.
9. A megbocsátás nem feltétlenül jelenti azt, hogy megbízunk a másikkban.
10. A megbocsátás az újrakezdés előfeltétele.

Forrás: „Justitia et Pax” Bizottság, Luxemburg

emberi és isteni között nem mennyiségi különbség van, de még a minőségi megkülönböztetés sem fejezi ki nagyságrendileg a lényegét. Ontológiai síkon a kettő egyszerűen teljesen más. Ebből egyenesen következik, hogy nekünk, embereknek fogalmunk nincs az isteni dolgokról, és ha mégis, csak nagyon analógias módon sejtethjük meg azokat.

Ezek után térjünk vissza a kereszténység alapkérdésére, a megváltásra. Az eléggé nyilvánvaló, hogy az alapot képező ősbűn sokkal több kérdést vet fel, mint amennyit általa és a hozzákapcsolt megváltással megoldani remélünk: – Hogyan sérülhet a végtelen isteni tökéletesség és mindenhatóság a tökéletlen lét tökéletlensége által? – Az ember képes arra, hogy cselekedetével megcsonkítsa az isteni tökéletességet és végtelen boldogságot? – A teremtettségéből következő tökéletlenség miképpen válhat istenellenes cselekedetté, bűnné? – Hogyan eszkalálódhat egyetlen teremtmény egyetlen cselekedete az egész emberiség örökös és jóvátehetetlen megbélyegzésévé, sőt az egész kozmosz megszenteltségének? – Hogyan hozhatja helyre az istensérelmet az, ha a fiában megöli önmagát?

Érezzük, hogy a kötelező válasz nem válasz ezekre a kérdésekre! Ha józanul végig merjük gondolni ezeket a kérdéseket, alighanem megfogalmazódik bennünk maga a válasz is.

Induljunk ki a már agyonidézt Bibliából!

A teremtés pillanatában Isten önmagát teremtette bele az emberbe: „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. ... Megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte az orrába. Így lett az ember élőlényé”

(1Móz 1,27; 2,7). Hosszabb bizonyítás talán nem kell ahhoz, hogy világos legyen: a hasonlóság nem egyenlő az azonossággal, mert ha egyenlőséget teszünk a kettő közé, akkor Isten isteneket teremtett, és ez mindenképpen lehetetlennek tűnik. Ha viszont Isten mégsem tökéleteset alkotott, akkor nem várhatja el a tökéletlentől, hogy tökéletes legyen, vagyis nem várható el az embertől a büntelenség, az isteni elvárásoknak való tökéletes megfelelés.

Ha létezik isteni „nagyvonalúság”, vagyis Isten valóban érdemeinktől függetlenül bánik velünk,

ahogy nagy bizonyossággal állítani szoktuk, akkor az elfogultságon kívül mi alapján történhetne a kiválogatás? A sokat emlegetett példabeszéd a nyáj szétválogatásáról erősen megkérdőjelezhető, hiszen egy nyájban – maradvá a példázatnál – a kosok nem selejtes bárányok, hanem egyenrangú tagok!

Mi a megváltás? Inkább másképpen teszem fel a kérdést: Mi az eredeti isteni üzenet?

A jézusi megváltás véres elégtétel jellege nem vezethető vissza Jézusra, hiszen valóságos búcsúvacsoraként, nem pedig bűjőcskaként emlékezünk a nagy-pénteket megelőző eseményekre. A megváltás nem a nagy-pénteki „vérbe fojtott” emberi gonoszságról, szebben fogalmazva: nem valamilyen engesztelő, Istennek odadobott véres áldozatról szól, hanem egy végsőig elkötelezett ember halált megsemmisítő erejéről. *Mindent felülíró szeretete által Jézus olyan utat nyit meg, amelyen járva megérinthező közelségbe kerülhetünk az isteni étellel.* A megváltás alapvetően saját életünkkel, életünk őszinte kinyitásával azonos! Másképpen fogalmazva: Istennek van keresnivalója a világban, van keresnivalója a mi életünkben, mert beengedjük az életünkbe Őt, vagyis a megváltást.

Mire jó tehát a megváltás?

Arra, hogy komolyan vegyük önmagunkat, és komolyan vegyük Istent, és komolyan vegyük azt a szerénységet, amellyel Istentől, jóságáról, őszinteségéről, megbízhatóságáról és természetesen a megváltásról is fogalmat alkothatunk. Isten nem emberszabású, és a megváltás nem emberi mértékű kívánságműsor eredménye, de nem is valamiféle korrekciós műtét, amellyel majd a végítéletkor, vagy már most,

Isten visszahozza a világot a megsemmisülésből. A megváltás – ha egyáltalán elkülöníthető Isten örök szeretetéből született cselekedetétől, a teremtéstől – *Jézus élete és haláláig tartó szeretete által* Isten legbensőségesebb, legintimebb ügyévé tette az embert. A megváltás lényege az, hogy feleletül az ember is legbensőségesebb és legintimebb ügyévé tegye Istent, az isteni életet!

Sulyok Gábor

Vámos István: Feszület